

УДК 005.336.4:005

СКЛАДОВІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

В.Г. Семенова, к.е.н., доцент

Одеський національний економічний університет, Одеса, Україна

Семенова В.Г. Структурні системи управління інтелектуальною власністю підприємств.

Розглянуто теоретико-методичні проблеми, пов'язані з формуванням системи управління інтелектуальною власністю підприємств. Досліджені літературні джерела щодо виділення складових системи управління інтелектуальною власністю підприємств. Обґрунтована авторська позиція щодо виділення складових системи управління процесами формування інтелектуальної власності. Визначені основні показники, які характеризують кількісні складові системи управління інтелектуальною власністю підприємств.

Ключові слова: управління інтелектуальною власністю, система управління, ефективність управління, складові системи управління, показники оцінювання

Семенова В.Г. Составляющие системы управления интеллектуальной собственностью предприятий.

Рассмотрены теоретико-методические проблемы, связанные с формированием системы управления интеллектуальной собственностью предприятий. Исследованы литературные источники о выделении составляющих системы управления интеллектуальной собственностью предприятий. Обоснована авторская позиция о выделении составляющих системы управления процессами формирования интеллектуальной собственности. Определены основные показатели, характеризующие количественные составляющие системы управления интеллектуальной собственностью предприятий.

Ключевые слова: управление интеллектуальной собственностью, система управления, эффективность управления, составляющие системы управления, показатели оценивания

Semenova V.G. Components of the system of intellectual property management enterprises.

Theoretical and methodological problems associated with the formation of the system of intellectual property management companies. Studied literature on allocation components of intellectual property management companies. Substantiates the author's position on the allocation of components of the system management processes of formation of intellectual property. The main parameters that characterize quantitative components of the system of intellectual property management companies.

Keywords: intellectual property management, system management, efficiency management, components management, performance evaluation

Процеси формування інтелектуальної власності в сучасних умовах господарювання набувають особливого значення в діяльності підприємств розвинених країн. Поширення впливу науково-технічного прогресу, необхідність впровадження сучасних інформаційних технологій та прагнення досягнення значних конкурентних переваг обумовлюють необхідність активізації процесів формування інтелектуальної власності також і на вітчизняних підприємствах. Як справедливо зазначають науковці, сьогодні формування інтелектуальної власності на підприємствах забезпечує наступні конкурентні переваги: можливість включення об'єктів інтелектуальної власності до статутного капіталу без вкладення реальних фінансових коштів; можливість отримання значного прибутку від передачі прав власності на об'єкти інтелектуальної власності; зниження ризиків на конкурентному ринку при випуску нової продукції; створення позитивного іміджу та ділової репутації; можливість зниження податку на добавлену вартість та ін. [1]. Формування інтелектуальної власності стає сьогодні важливим чинником одержання конкурентних переваг для підприємства в ринковому середовищі та перспективним напрямком діяльності. Управління інтелектуальною власністю важлива складова загальної системи управління підприємством. Його результативність залежить від багатьох факторів і, зокрема, від ефективної взаємодії окремих складових системи управління. Однак питання щодо побудови дієвої системи управління інтелектуальною власністю залишаються відкритими.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Теоретичні та практичні аспекти щодо удосконалення системи управління інтелектуальною власністю підприємств відображені у працях зарубіжних та вітчизняних вчених Дж. Лоуга, Лейфа Едвіссона, Патріка Х. Саллівана, В.М. Коена, Дж. Сіммонса, Г.В. Сміта, М. Афанасьєва, П.М. Цибульова, В.П. Чеботарьова, М.В. Вачевського, П.Г. Перерви, В.Г. Зінова, О.В. Кендюхова, О. Кузнєцова та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Незважаючи на велику кількість публікацій в зазначеній сфері на сьогодні недостатньо досліджені питання, пов'язані з визначенням елементів системи управління інтелектуальною власністю підприємств. Для подальшого прикладного застосування необхідно також чітко виділити та структурувати складові управління інтелектуальною власністю. Потребують уточнення методи та показники оцінювання окремих складових системи управління.

Метою статті є: визначення основних складових системи управління інтелектуальною власністю підприємств. Поставлена мета обумовила необхідність вирішення наступних завдань: визначення основних складових системи управління інтелектуальною власністю підприємств; виявлення особливостей аналізу кожної з виділених складових системи управління інтелектуальною власністю.

Виклад основного матеріалу

Ефективна система управління інтелектуальною власністю повинна, на думку дослідників, бути орієнтованою на активне зростання вітчизняної економіки, спроможною швидко приймати обґрунтовані рішення, реагувати на зміни в ринковому середовищі та у внутрішніх процесах на підприємстві та створювати сприятливі умови для активізації творчого потенціалу держави та підприємств на досягнення прогресу та прискорення процесів формування інтелектуальної власності [2, с. 89].

У науковій літературі існують різні підходи щодо визначення поняття «управління інтелектуальною власністю». На думку М.В. Вачевського, під системою управління інтелектуальною власністю підприємства потрібно розуміти сукупність соціальних, психологічних та ідеологічних заходів цілеспрямованої дії на активізацію творчості раціоналізаторів і пошук та виявлення резервів для підвищення результативності діяльності [3, с. 18].

Т.В. Павленко зазначає, що під системою управління інтелектуальною власністю підприємства потрібно розуміти «...сукупність взаємопов'язаних елементів, що спрямовані на досягнення мети підприємства (максимізацію прибутку, зайняття та розширення певного сегменту ринку, підвищення ринкової вартості компанії) за рахунок створення та ефективного використання результатів науково-технічної творчості, найповнішої реалізації інтелектуального потенціалу працівників підприємства» [4]. О. Морозов вважає, що це сукупність стратегічно угоджених і пов'язаних між собою методів і засобів управління, яка спрямована на збільшення вартості та результативності як інтелектуального капіталу, так і бізнесу в цілому [5, с. 43].

Інші дослідники вказують, що управління інтелектуальною власністю – це діяльність, спрямована на отримання позитивного результату

у вигляді прибутку чи іншої користі внаслідок процесів створення та використання об'єктів інтелектуальної власності у всіх галузях економіки [6, с. 58; 7, с. 120].

Існує також наступне визначення управління інтелектуальною власністю підприємства: «... це система стратегічних дій пов'язаних з об'єктами ІВ та цілеспрямована на ефективний інноваційний розвиток підприємства» [8, с. 100].

На нашу думку управління інтелектуальною власністю це діяльність, спрямована на забезпечення координації, взаємодії та узгодженості різних рівнів та елементів управління в процесі створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності з метою підвищення ефективності діяльності підприємства.

Водночас необхідно зазначити, що управління інтелектуальною власністю є складною та багатоаспектною системою, яка включає сукупність складових, взаємодія яких спрямована на ефективну реалізацію процесу управління. Тому важливого значення набуває також визначення основних складових системи управління та їх сутності.

Під терміном «складова» розуміють структурну одиницю у складі системи, що в цілому складається з менших за розміром та пов'язаних одне з одним одиниць. Метод складових базується на допущенні, відповідно до якого, будь-яка складна одиниця складається з мінімум 2-х більш простих одиниць, що мають назву її складових [9].

Т.В. Павленко виділяє наступні складові (варіанти) управління інтелектуальною власністю:

- управління результатами науково-технічної творчості;
- управління об'єктами права інтелектуальної власності;
- управління людьми, що створюють об'єкти права інтелектуальної власності;
- управління організаціями, що замовляють, розробляють, володіють та користуються об'єктами права інтелектуальної власності;
- управління державною системою інтелектуальної власності [4].

І.Ю. Кучумова вказує на наступні складові системи управління інтелектуальною власністю підприємства та їх спрямованість:

1. Управління створенням інтелектуальних продуктів.
  - розроблення програм і визначення напрямів створення інтелектуальних продуктів;
  - створення умов для генерації нових ідей, винахідництва та раціоналізаторства;
  - прогнозування потреби людського капіталу;
  - виявлення потенціалу працівників;
  - забезпечення мотивації творчої активності;
  - здійснення заходів щодо розвитку взаєморозуміння та взаємодії в колективі, розвитку лідерства.
2. Управління організаційно-методичною базою інтелектуальної власності:

- координація дій всіх працівників, задіяних у процесі управління інтелектуальною власністю за рахунок формалізації та регламентації процедур, опису та представлення їх у вигляді документів;
- забезпечення узгодженості різнопланової діяльності працівників, направленої на створення єдиної інформаційно-інтелектуальної бази підприємства;
- регламентація прав та відповідальності працівників.

3. Управління інформаційним забезпеченням та комунікаціями:

- формування системи методів і способів збору, передачі, накопичення, обробки, зберігання та використання внутрішньої інформації та зовнішньої інформації всередині підприємства;
- передача внутрішньої інформації до зовнішнього середовища;
- розробка та використання технологій отримання, обробки, аналізу та інтерпретації первинної інформації;
- управління інформаційними потоками;
- формування і підтримання інформаційної бази підприємства;
- розробка методів і способів раціонального використання інформаційної бази;
- моніторинг і врахування змін факторів зовнішнього середовища та реалізація заходів з попередження витоку комерційної інформації у зовнішнє середовище.

4. Управління портфелем об'єктів інтелектуальної власності:

- формування портфеля прав інтелектуальної власності відповідно до стратегії підприємства;
- забезпечення ефективної охорони і захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- проведення аудиту інтелектуальної власності підприємства;
- забезпечення умов для ефективного використання інтелектуальних продуктів в господарській діяльності підприємства;
- проведення вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності та аналіз їх комерційного потенціалу;
- забезпечення отримання максимальної вигоди при передачі прав на об'єкти інтелектуальної власності [10, с. 362].

К.В. Карнаух вважає, що до складових системи управління об'єктами промислової власності відносяться:

- проведення аудиту об'єктів промислової власності;
- створення реєстру усіх об'єктів промислової власності як власних, так і придбаних;
- розробка Положення про використання об'єктів промислової власності;
- проведення патентно-кон'юнктурних досліджень;
- здійснення патентного пошуку;

- проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт;
- створення об'єктів промислової власності;
- аналіз охороноздатності створеного об'єкту інтелектуальної власності та вибір напрямку правової охорони;
- реєстрація документів для отримання правової охорони;
- аналіз напрямків використання об'єктів промислової власності та вибір ефективного напрямку;
- оцінка прав на об'єкти промислової власності залежно від способу використання;
- включення об'єктів промислової власності до бухгалтерського обліку;
- захист прав на об'єкти промислової власності в разі їх порушення;
- просування об'єктів промислової власності на ринок [11].

Інші дослідники виділяють чотири основні складові системи управління інтелектуальною власністю:

1. Розвиток інтелектуальної власності (IP Development), який включає: планування і реалізацію; сприятливе середовище; мотивацію працівників.

2. Захист прав ІВ (IPR Protection) передбачає: правовий захист; захист комерційної таємниці; дисциплінарні стягнення.

3. Аналіз ринку (Market Watch) спрямований на вивчення: можливостей; конкурентів; порушників (патентних прав).

4. Обмін ІВ (IP Exchange) передбачає: купівлю і продаж; трансфер технологій; спільні НДДКР [12].

О.Д. Святоцький вважає, що до складових системи корпоративного управління промисловою власністю відносяться 5 елементів:

1) Корпоративна патентно-ліцензійна та облікова політика стосовно нематеріальних активів.

2) Організаційно-функціональна структура для забезпечення патентно-інформаційної та ліцензійної діяльності.

3) Нормативно-методичне забезпечення діяльності, пов'язаної зі створенням і використанням об'єктів промислової власності.

4) Засоби автоматизації процесу управління промисловою власністю.

5) Кадрове забезпечення [13, с. 80].

А. Квашнін виділяє наступні складові системи управління інтелектуальною власністю:

- опис форм захисту інтелектуальної власності: конфіденційна інформація; патенти; авторське право; корисні моделі; торгові марки та знаки; інші форми захисту інтелектуальної власності;
- опис власників прав на інтелектуальну власність в залежності від різних схем створення інтелектуальної власності та фінансування робіт: фінансування з власних коштів; фінансування з коштів Держбюджету; фінансування за рахунок коштів різних фондів

- та спонсорських організацій; цільові дослідження на замовлення промислових підприємств;
- керівництво діями з метою встановлення охорони об'єктів інтелектуальної власності: визначення організацій, які забезпечують охорону об'єктів інтелектуальної власності; визначення обсягів фінансування робіт, спрямованих на захист об'єктів інтелектуальної власності; визначення механізму оцінювання інтелектуальної власності; розробка стратегії захисту та подальша експлуатація об'єктів інтелектуальної власності;
  - визначення винагороди або розподілення доходів від експлуатації об'єктів інтелектуальної власності [14, с. 13].

Більшість з наведених підходів щодо визначення складових системи управління інтелектуальною підприємства орієнтована на управління як процес, тому складові цього процесу, на наш погляд, є нічим іншим як етапами процесу управління. Ми розглядаємо поняття складових з іншої позиції, як взаємопов'язані елементи єдиного цілого. Усі складові системи управління інтелектуальною власністю можна умовно поділити на 3 групи:

- 1) Складові, на які підприємство може вплинути (прямі, або складові на мікрорівні).
- 2) Складові, на які підприємство не може прямо вплинути (непрямі, або ті, що мають місце на рівні галузі та регіону).
- 3) Складові, на які підприємство не може вплинути (складові на макрорівні, на загальнодержавному та світовому рівні). [15, с. 225–226] Далі у дослідженні ми будемо розглядати, оцінювати та аналізуватися тільки складові першої групи, тобто прямі, або складові на мікрорівні (на рівні підприємства). Ми вважаємо, що до основних складових системи управління інтелектуальною власністю підприємства відносяться:

Подальше наше дослідження буде зосереджено на вивченні та аналізі прямих складових, тобто складових на рівні підприємства (на мікрорівні). До основних складових системи управління інтелектуальною власністю, на наш погляд, відносяться:

- економічна;
- інноваційна;
- кадрова;
- організаційна;
- інформаційна.

Перераховані вище складові були виділені нами з точки зору визначення поняття «складова». Тобто кожна з п'яти складових – структурна одиниця у складі системи управління інтелектуальною власністю підприємства. Це дозволить розглянути цю складну категорію, як інтегральну. Розглянемо детально зміст кожної з виділених складових [15, с. 226].

Економічна складова характеризується як рівень економічного забезпечення процесу управ-

ління інтелектуальною власністю підприємства. Для його визначення користуються такими показниками: собівартість продукції, створеної із використанням об'єктів інтелектуальної власності; трудомісткість процесу створення об'єктів інтелектуальної власності (або продукції з її використанням); витрати на 1 грн. продукції, створеної із використанням об'єктів інтелектуальної власності; рентабельність зазначеної продукції тощо. Розрахунок економічних показників, та аналіз їх динаміки дозволять аналітикам зробити висновки щодо необхідності та можливості формування інтелектуальної власності на підприємстві та розробити план інноваційних заходів. Елементом цієї складової є також рівень фінансового (інвестиційного) забезпечення процесу формування інтелектуальної власності підприємства. Для його аналізу необхідно розглянути структуру джерел фінансування процесу формування інтелектуальної власності, наявність кредитів, розмір довгострокових зобов'язань, капітальних та фінансових інвестицій, рівень абсолютної та поточної ліквідності тощо. Необхідно визначити структуру джерел фінансування інноваційних проєктів у кожному конкретному випадку. Крім того важливо визначити особливості просування об'єктів інтелектуальної власності на ринок, визначити частку ринку, яку займає підприємство.

Інноваційна складова характеризує рівень наукової та технічної підготовки персоналу підприємства, технічний стан устаткування, рівень його фізичного та морального зносу, можливості переналадки для випуску нової продукції, рівень механізації та автоматизації виробництва, рівень екологічності технологічних процесів тощо. Крім того, важливо контролювати забезпечення інноваційних розробок правовим захистом. Аналіз показників цієї складової дозволить зробити висновок, чи спроможне конкретне промислове підприємство створювати та застосовувати об'єкти інтелектуальної власності з наявним рівнем технології та устаткування, що знаходиться у його розпорядженні. Аналіз цієї складової також дасть можливість побачити «вузькі місця» на підприємстві та допоможе відповісти на питання, що необхідно змінити та покращити для підвищення рівня інноваційного забезпечення процесів формування інтелектуальної власності [15, с. 230].

Кадрова складова характеризується як рівень наявності та підготовки персоналу для створення та застосування об'єктів інтелектуальної власності. Її задовільний стан передбачає наявність серед робітників підприємства виконавців наукових робіт, дослідників, техніків, кандидатів та докторів наук та іншого персоналу. Якщо на підприємстві відсутні наукові кадри, керівництву необхідно продумати можливість наймання відповідних робітників або знаходження способів скористатися послугами сторонніх організацій.

Організаційна складова визначається як стан організаційної структури підприємства, наявність спеціальних проектних та конструкторських відділів, відділу патентування та раціоналізаторства, можливість її удосконалення та трансформації, мобільність організаційної структури з метою інноваційних перетворень та створення об'єктів інтелектуальної власності. Як зазначає К.В. Карнаух, ефективність даної складової залежить «...від чітко визначеної політики підприємства в галузі управління об'єктами промислової власності, побудови ефективної системи співпраці всіх зазначених структурних підрозділів та створення дієвого механізму матеріального і морального заохочення тих працівників підприємства, які займаються винахідництвом та раціоналізаторством, з метою спрямування діяльності підприємства на інноваційний шлях розвитку» [11].

Інформаційна складова набуває сьогодні все більшого значення в системі управління інтелектуальною власністю підприємства. Реалізація інноваційної діяльності як основи формування інтелектуальної власності підприємства неможлива без значного інформаційного забезпечення, аналізу інформаційних баз даних і впровадження новітніх інформаційних систем та комп'ютерних програм в діяльність підприємства.

Таким чином, були наведені та розглянуті основні складові системи управління інтелектуальною власністю підприємства. Системний підхід до удосконалення кожної окремої складової приведе до значного покращення управління інтелектуальною власністю та дозволить реалізувати стратегічні інноваційні проекти.

Необхідно зазначити, що аналіз виділених складових потребує різних методів та інструментів. Так, деякі з них можна охарактеризувати за допомогою показників, що мають кількісний вимір (грошові одиниці, коефіцієнти, кількість робітників, відсотки). Серед них: економічна, інноваційна та кадрова складові. Надалі, будемо називати їх «кількісні». Оцінювання та аналіз таких складових досить

зрозумілий, зводиться до аналізу групи обраних показників, тому його можна проводити за допомогою різних методів дослідження, зокрема математико-статистичних. Інша ситуація складається з організаційною та інформаційною складовими. Оцінювання кількісних складових будемо здійснювати за групою конкретних показників та різноманітних методів дослідження, які досить відомі та апробовані. Натомість, коли йдеться про організаційну та інформаційну складову, звичайні методи дослідження не можливо застосувати, внаслідок відсутності чітко визначених показників оцінювання.

Підібрати показники, які б дозволили докладно проаналізувати зазначені сторони розвитку підприємства (на мікрорівні) або дуже складно, або зовсім неможливо. Зазвичай, їх характеризують та порівнюють за допомогою понять «добре-погано», «краще-гірше», «є-немає», тощо. Або використовують експертні методи оцінки: розробляють шкалу з відповідними балами, проводять опитування, експерти виставляють бали, після чого проводиться узагальнення та робляться відповідні висновки. Такі складові надалі будемо називати «якісними», або, як визначає О.Г. Янковий, «атрибутивними» [16, с. 6].

Для аналізу кількісних складових необхідно обрати групу показників, які дозволять найбільш повно та докладно простежити ступінь розвитку обраної частини. Основне завдання – розподілити показники, які можна підрахувати за даними фінансової звітності підприємств за відповідними складовими управління інтелектуальною власністю, зберігаючи при цьому поділ на абсолютні та відносні. Такий розподіл можна вважати умовним, бо деякі показники можуть одночасно характеризувати не одну, а декілька складових. Зокрема, такий показник, як обсяг реалізованої інноваційної продукції може характеризувати як економічну, так і інноваційну складову. Також, показник рентабельності продукції може відноситися не до показників, що описують інноваційну складову, а до тих, що описують економічну складову [15, с. 226-227].

Таблиця 1. Показники, які характеризують кількісні складові системи управління інтелектуальною власністю підприємств

№	Складові системи управління інтелектуальною власністю підприємств	Показники
1	2	3
1	Економічна	Абсолютні: 1. Прибуток від реалізації об'єктів інтелектуальної власності. 2. Прибуток від реалізації інноваційної продукції. 3. Чистий приведений дохід від інвестиційного проекту по створенню інноваційної продукції (об'єктів інтелектуальної власності) 4. Вартість нематеріальних активів. 5. Сума власного капіталу. 6. Обсяг експорту. 7. Кількість країн у які експортує свою продукцію підприємство.
		Відносні: 1. Витрати на 1 гривню реалізованої інноваційної продукції. 2. Рентабельність інноваційної продукції.

Продовження таблиці 1

1	2	3
	Економічна	3. Дисконтований індекс доходності за інвестиційним проектом. 4. Дисконтований термін окупності інвестицій за інвестиційним проектом. 5. Рентабельність нематеріальних активів. 6. Коефіцієнт автономії. 7. Коефіцієнт фінансової залежності. 8. Коефіцієнт абсолютної ліквідності. 9. Коефіцієнт поточної ліквідності. 10. Коефіцієнт швидкої ліквідності. 11. Доля підприємства на вітчизняному ринку. Доля підприємства на світовому ринку.
2.	Інноваційна	Абсолютні: 1. Обсяг інвестицій у НДДКР у грошовому еквіваленті. 2. Обсяг реалізованої інноваційної продукції. 3. Кількість нових технологічних процесів. 4. Кількість нових автоматизованих ліній. 5. Кількість комп'ютерних програм. 6. Кількість освоєних нових видів продукції. 7. Кількість видів сертифікованої продукції. 8. Кількість запатентованих нових об'єктів права інтелектуальної власності. 9. Кількість патентних ліцензій, які передало підприємство іншим суб'єктам підприємницької діяльності. 10. Кількість безпатентних ліцензій, які передало підприємство іншим суб'єктам підприємницької діяльності. Відносні: 1. Питома вага інвестицій у НДДКР у загальному обсязі інвестицій підприємства. 2. Питома вага інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції. 3. Наукоємність виробництва. 4. Питома вага нових технологічних процесів у загальній кількості технологічних процесів на підприємстві. 5. Коефіцієнт механізації виробництва. 6. Коефіцієнт автоматизації виробництва. 7. Питома вага освоєних нових видів продукції у загальній кількості видів продукції підприємства. 8. Питома вага сертифікованої продукції у загальній кількості видів продукції підприємства. 9. Питома вага патентних ліцензій у загальній кількості ліцензій підприємства.
3.	Кадрова складова	Абсолютні: 1. Приріст обсягу продукції у натуральному виразі. 2. Скорочення тривалості виробничого циклу виготовлення продукції. 3. Чисельність кандидатів, докторів наук на підприємстві. 4. Чисельність виконавців науково-технічних робіт (дослідників, техніків, допоміжного персоналу). Відносні: 1. Продуктивність праці 1 працівника. 2. Трудомісткість у розрахунку на 1 працівника. 3. Частка кандидатів, докторів наук на підприємстві. 4. Частка виконавців науково-технічних робіт (дослідників, техніків, допоміжного персоналу).

Джерело: розроблено автором.

Для найбільш повного аналізу потрібно розрахувати більшість показників без дублювання. Нами були обрані наступні показники, які дозволяють найбільш повно та різнобічно проаналізувати кожну складову системи управління інтелектуальною власністю підприємства у сукупності. Також, вибір саме цих показників ґрунтувався на доступності інформації (показники можуть бути взяті з річної фінансової звітності промислових підприємств). Інші показники (наприклад, наукоємність виробництва) можуть бути розраховані за відомими методиками за допомогою даних річної фінансової звітності.

Перелік показників може бути змінений та доповнений в залежності від мети та завдань дослідження.

Висновки

Формування системи управління інтелектуальною власністю підприємств – складний процес, який потребує визначення

основних складових такої системи та виділення показників оцінювання кожної складової. Ефективна система управління в досліджуваній сфері сприятиме активізації процесів створення та використання об'єктів інтелектуальної власності, здійсненню постійного моніторингу окремих аспектів управління та їх результативності. У статті досліджені літературні джерела щодо визначення складових системи управління інтелектуальною власністю. Виділені основні складові системи управління інтелектуальною власністю та обґрунтовані показники оцінювання кількісних складових системи управління.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку методичних засад формування системи управління інтелектуальною власністю підприємства на основі виділення складових системи показників управління інтелектуальною власністю. Наукові результати та розробки автора мають не тільки теоретичне, а й прикладне значення для вирішення конкретних практичних

проблем на промислових підприємствах для побудови дієвої системи управління процесами створення та використання інтелектуальної власності. Перспективи подальших досліджень

полягають у обґрунтуванні доцільності застосування методу таксономічного аналізу для оцінювання складових системи управління інтелектуальною власністю підприємств.

Список літератури:

1. Яковлев А.І. Комерціалізація інтелектуальної власності: проблеми визначення та правового забезпечення / А.І. Яковлев, О.П. Косенко, М.М. Ткачов // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу: збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-28 вересня 2013 р. / Відп. за вип. Ю.М. Гладенко. Суми : ТОВ «ДД «Папірус», 2013. С. 309–311.
2. Череп А.В. Ярмош В.В. Недоліки системи управління інтелектуальною власністю підприємств / А.В. Череп, В.В. Ярмош // Вісник запорізького національного університету. – 2010. № 2 (6). – С. 88–90.
3. Вачевський М.В. Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах. Теорія і практика: навч. посіб. – К.: Центр навч. літ., 2004. – 376 с.
4. Павленко Т.В. Процес управління інтелектуальною власністю підприємства. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://economy.kpi.ua/>.
5. Морозов О. Система управління інтелектуальним капіталом підприємства як механізм захисту прав інтелектуальної власності (ч. 1) // Інтелектуальна власність. 2008. – № 1. – С. 43–52.
6. Цибульов П.М., Чеботарьов В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю / За ред. П.М. Цибульова. – К.: «К.І.С.», 2005. – С. 435–442.
7. Червко Г.В. Інтелектуальна власність: навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – С. 375–384.
8. Пижова Л.Б. Визначення механізмів управління інтелектуальною власністю на підприємстві / Л.Б. Пижова, О.І. Савченко, К.Р. Чуксіна // Вісник НТУ «ХПІ» Технічний прогрес та ефективність виробництва. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://library.kpi.kharkov.ua/Vestnik/2010_8/stati/Puzhova.pdf.
9. Википедия. Свободная энциклопедия. Раздел: Составляющая (лингвистика) [Электронный ресурс] – Режим доступа : [http://ru.wikipedia.org/wiki/Составляющая_\(лингвистика\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/Составляющая_(лингвистика)).
10. Кучумова І.Ю. Інтелектуальний капітал в системі управління підприємством / І.Ю. Кучумова // БІЗНЕС-ІНФОРМ. – 2013. № 12. – С. 357–364.
11. Карнаух К.В. Сучасний стан управління об'єктами промислової власності в інноваційній діяльності суднобудівних підприємств – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ed.ksue.edu.ua/ER/knt/e102_54/e102karn.pdf
12. Intellectual property management (free Business e-Coach) [Electronic Resource] // Ten3 BUSINESS e-COACH. – Mode of access: http://www.1000ventures.com/business_guide/ipr/ipr_main.html – Last access: 16-03-2009. – Title from the screen.
13. Святоцький О.Д. Правове забезпечення інноваційної діяльності в Україні: питання теорії і практики / О.Д. Святоцький, П.П. Крайнев, С.Ф. Ревуцький; – К.: Концерн «Видавничий дім «ІнЮре», 2003. – 80 с.
14. Квашин А. Как управлять портфелем технологий и интеллектуальной собственностью / Практическое руководство № 3 М.: Проект Еуро-реАid «Наука и коммерциализация технологий», 2006. – 59 с.
15. Семенова В.Г., Обертайло М.В. Інноваційно-інвестиційний розвиток – основа конкурентоспроможності промислових підприємств. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрямки підвищення: [монографія / за заг. ред. О. Г. Янкової]. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.
16. Янковой А.Г. Многомерный анализ в системе STATISTICA: монография / А.Г. Янковой. – Одеса: Оптимум, 2002. Вып. 2. – 325 с.

Надано до редакції 23.03.2015

Семенова Валентина Григорівна / Valentina G. Semenova
semenova.vg@mail.ru

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

Складові системи управління інтелектуальною власністю підприємств [Електронний ресурс] / В. Г. Семенова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 3 (19). – С. 159-165. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n3.html>